

FUNDACJA
"Archiwum i Muzeum Pomorskie
Armii Krajowej oraz Wojskowej Służby Polek"
87-100 Toruń, ul. W. Garbary 2
tel.: 65-22-186, e-mail: archAK@um.torun.pl
REGON 870502738

zatr teletka
D Kr (?) III 2002

MEMORIAŁ

General Marii Wittek

Materiały przekazane
p. Janina Walentynowicz

Adres:
Pappelbaum Maria

81-370 Gdynia

PWK

AK?

okm. kddj

ob. Wielun

PAPPELBAUM

z.d. NOWAK

MARIA

1 262

SPIS ZAWARTOŚCI TECZKI — PAPPELBAUM Maria

z d. Nowak

I/1. Relacja ✓ k. 4, 5, 1-7

I/2. Dokumenty (sensu stricto) dotyczące osoby relatora —

I/3. Inne materiały dokumentacyjne dotyczące osoby relatora —

II. Materiały uzupełniające relację —

III/1 – Materiały dotyczące rodziny relatora —

III/2 – Materiały dotyczące ogólnie okresu sprzed 1939 r.

III/3 – Materiały dotyczące ogólnie okresu okupacji (1939-1945)

III/4 – Materiały dotyczące ogólnie okresu po 1945 r.

III/5 – inne

IV. Korespondencja ✓

V. Nazwiskowe karty informacyjne ✓

VI. Fotografie *brak*

I/1. Relacja

- Kwestionariusz w sprawie służby PWK, Gdynia 1971, mps, rkps, oryg., k. 2, s. 1-4
- Kwestionariusz w sprawie działalności Pogotowia społecznego PWK w czasie 27.03-31.08 1939r., Gdynia 1984, mps, rkps, oryg., k. 1, s. 5-6
- Relacja o M. Pappelbaum sporządz. przez E. Szuca, Gdynia [b.d.], rkps, oryg., k. 1, s. 7

to błąd

817 f / ~~IV/80~~
III

KWESTIONARIUSZ w sprawie służby P W K

W wypadku relacji A można nie odpowiedzieć na pytanie 1A i 2A

W wypadku relacji B pytania 3-8 odnoszą się do powiatu nieżyjącej

- 1A Maria Pappelbaum z domu Kowak
imię, nazwisko, pseudo respondentki, u mężatek także nazwisko panięskie
- 1B _____
imię, nazwisko, pseudo niewiastki niezwiązanej o której wspomnia się w kwestionariuszu
- 2A Codynia ul.
adres obecny respondentki
- 2B _____
adres rodziny lub przyjaciół powiatki nieżyjącej
- 3 rok urodzenia 1915 miejscowość/powiat/ Witkowo - Tomaszów - Maz.
- 4 pochodzenie społeczne _____ zawód rodziców rybnik
- 5a Srebrna gim. ham. im. G. Ormowskiego w roku 1934
wykształcenie w 1939r. - nazwy szkół, gdzie, kiedy, ilość klas
- 5b POC - wroc.
WYKSZTAŁCENIE obecne
- 6a Polka Bratki Krynki - rok 1935
Pierwsza praca zawodowa w życiu, rok podjęcia, rodzaj pracy, instytucja, miejscowość
- 6b Polka Bratki Krynki HEB w Skarżewie
Balszy przebieg pracy zawodowej przed wojną
- 6c nauczycielka
Bajęcie obecne lub poprzedzające przejście na rentę

Informacje o służbie P W K

- 7a data wstąpienia do P W K hufiec legalny 1931r. przy gim. im.
- 7b nazwa i miejscowość jednostki hufiec szkolny, hufiec legalny, oddział fabryczny,
drużyna w.f., koło lokalne/ klub Ormowskiego w roku
- 7c przebieg szkolenia - także na obozach i kursach /możliwie z podaniem roku, jednostki, miejscowości oraz rodzaju: ogólnowojskowe, fachowe, instruktorackie, inne ogólnowojsk.
szkolenie 1932 ogólnowojsk. Szarych 1933, instruktor. Szarych - Bocki 1934
- 7d przebieg służby P W K /z podaniem lat i funkcji w jednostkach stałych, na obozach i kursach, w komendach P W K a także w jednostkach specjalnych jak drużyny pracy, społecznej, pogotowie społeczne i i. i. hufiec szkolny - szkoła zawodowa, gim. w Mielanowskiej - rok 1934-1935. obóz - w Skarżewie - 1935. teren. Szarych - obóz - Szarych 1936 - hufiec legalny przy w Skarżewie - rok 1937-1939 - w Skarżewie
- 7e funkcja i stopień organizacyjny w dniu 31. sierpnia 1939r. aspirantka
oraz miejsce pobytu w tymże dniu Such
w lipcu 1939r. wyjechała z mężem i przyjechała do Suchy, gdzie została bytownicą w domu Kowalskiej 1938r.
- 8 inne dane i uwagi o służbie P W K a także o przynależności do innych organizacji społecznych lub współpracy z nimi. Polka Bratki Krynki - praca w wojsku - nauczanie alfabetu

Czy Respondentka wyraża zgodę na umieszczenie Jej nazwiska w przewidywanej publikacji /np. w indeksie nazwisk/: tak nie

Codynia ul. III 1974
miejscowość i data wypełnienia kwestionariusza

Maria Pappelbaum
podpis /ewentualnie przyjęty pseudo-
nim/

ANKIETA o pracy wychowawczej P W K

1. Opisz, co spowodowało Twoje zapisanie się do P W K?
 /może wpływały na to m.i. namowy koleżanek, lub innych osób, oczekiwania zabawy, sportu, nacisk szkoły, chęć aktywności społecznej, oddziaływanie instruktorki P W K, chęć przeżyć patriotycznych i służby, dążenia feministyczne, wymień inne motywy./
 Podaj również nieco szczegółów o środowisku Twego ówczesnego życia.

chęć aktywności społecznej i przyjęcie patriotycznych.

2.a. Jakie rodzaje zajęć pewnaśkich utkwily Ci w pamięci, jakie formy i metody pracy wychowawczej?

Ilustracja, struktura, tworzenie gry towarzyskiej, zycie dorosłe, praca w świetlicy P.W.K.

B. Opisz ja i óweś ich znaczenie w Twoim życiu pewnaśkich

kariera, sprawności fizycznej, zgrania w zespół, rywalizacja

Musiałam przycwiczać się do wyrobienia

3.a. Uprzytomnij sobie i opisz osobę by z pracy pewnaśkiej, która wywarła na Ciebie wpływ

Komendantka Maria Witkowska
 Komendantka Okręgu Zofia Kajranajtyś

3. b. Na czym polegał ten wpływ, /także w wypadku, gdybyś go - wówczas czy obecnie - oceniła jako nie zbyt pozytywny/

Wynobieniu patriotyzmu, zapadł do pracy społecznej, wzor postępowania wzor postawy obywatelskiej

4. Czy obecnie uważasz, że uczestnictwo w P W K wywarło na Ciebie trwały wpływ, zmieniło Cię w jakiejś mierze?
Np. opisz, czy:
a. uzyskałaś pewną wiedzę potrzebną obywatelowi, jaką?
b. zdobyłaś pewne umiejętności, jakie?
c. nauczyłaś się pracy społecznej,
d. nabyłaś pewne cechy, jakie?
e. nawiązałaś ważne więzy przyjacielskie i koleżeńskie,
f. zubożyło Cię, zabrawszy niepotrzebnie czas,
g. wymień inne dostrzeżone oddziaływanie pracy powiackiej

Tak
a. fachową do udziału w obronności kraju
b. tak, stanowi obchodzenie się z bronią, orientacja w terenie.
c. tak
d. tak
e. tak
f. nie

5.a. Gdybyś miała wówczas córkę w odpowiednim wieku, czy skierowałabyś ją do P W K?
b. Dlaczego ?

tak nie

6. Jakie czynniki ukształtowały przede wszystkim Twoją postawę obywatelską ?

- 1 Rodzina
- 2 P W K
Inne organizacje /jakie? /
- 3 Szkół
Środowisko koleżeńskie
- 4 Literatura
- 5. Inne czynniki /jakie ?

Proszę odpowiednie pozycje podkreślić i te pozycje podkreślone ponumerować wg przypisywanej im ważności a obok czynniki opisać

7.a. Czy fakt, że byłeś pewiaczką
wpłynął na Twoje życie w czasie
okupacji? .....

tak

~~nie~~

b. W jaki sposób?
W jakiej mierze?

*Podjęł moralne i psychologiczne przygo-
towanie do pracy w konspiracji*

8. Inne uwagi związane z uczestnic-
twem w P W K

*Jako instruktorka P.B.K i P.W.K uważam się
w obowiązku brać udział w akcji tajnego nauczania.*

**Maria Pappelbaum bardzo dużo pomogła mi w akcji zbiórki i wysyłki
polskich elementarzy i książek dla Polonii amerykańskiej w San Antonio(USA)
Wciągnęła do tej pracy szk. d-nę PCK. Opłaciła z własnych funduszy koszt
niektórych większych przesyłek pocztowych w r.szka 1969-70.**

M. Pappelbaum

11/15

K w e s t i o n a r i u s z

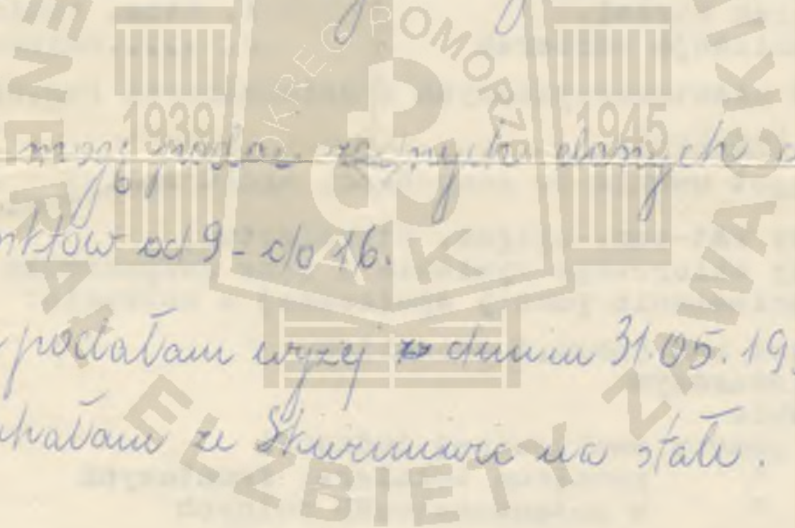
w sprawie działalności Pogotowia Społecznego PWK w czasie 27.03 - 31.05
1939 r.

1. Skład Komendy PWK w *Skarżysku*.... nazwiska instruktorek, funkcje.
2. Kiedy ukonstytuowało się Pogotowie Społeczne, nazwiska działaczek, działy pracy.
3. Czy i kiedy funkcjonowały Ośrodki Propagandy Pogotowia Moralnego - nazwiska działaczek, działalność.
4. Przebieg "Tygodnia PWK" /27.03 - 31.03./ imprezy propagandowe, zbiórki na POK itd.
5. Działalność Koła Lokalnego PWK, nazwiska, ~~działalność~~ ~~pracy~~ ~~komenda~~
6. Współpraca z Komendą Powiatową PW, z Ukr. Urzędem WF i PW.
7. Kiedy powstała Rada Społeczna PWK - nazwiska, współpraca z Komendą.
8. Jakie stowarzyszenia włączyły się do pracy Pog. Społ. Nazwiska i szczegółowa działalność:
  - A. Rodzina Wojskowa
  - B. Zw. Pracy Obyw. Kob.
  - C. Polski Biały Krzyż
  - D. Związek Strzel.
  - E. Organizacja Marcerek
  - F. Koła Gospodyń Wiejskich
  - G. Katol. Stowarz. Młodzieży Żeńsk.
  - H. Stowarz. Wjedn. Ziemianek
  - I. Stow. Kobiet z Wysz. Wysz. Wysz.
  - J. ....dalsze stowarzyszenia
9. Udział kobiet niestowarzyszonych w działalności Pog. Społ.
10. Działy pracy Pog. Społ.
  - A. Przygotowanie do samoobrony ogółu kobiet - kursy pdok, ile, jakie, dl. kogo?
kursy rat-san. oplgaz, strzelectwa,
kursy zbiorowego żywienia i inne gospodarcze.
  - B. Organizowanie pomocy społecznej w zakresie:
opieki nad domem i dzieckiem
gospodarczym
zdrowia
dla pomocy ewakuowanej ludności
"   rodzinom żołnierzy frontowych
"   w gospodarstwach rolnych
  - C. Organizowanie pomocy wojsku:
zakładanie kantyn itp punktów dworcowych i szosowych
organizowanie "Matek czczestnych" dla szpitali wojskowych itp
11. Akcja obozowa 1939 r.
  - Obozy i kursy wyszkoleniowa pwk i pdok
  - "   instruktorskie
  - "   drużyn pracy społecznej
12. Pogot. Społeczne w ostatnich dniach sierpnia 1939 r.
13. Sprawy mobilizacji i ewakuacji powiatczek
14. Pog. Społ. w czasie kampanii wrześniowej
15. Ocena działalności Pog. Społ. na swoim terenie. Pomoc Komendy PWK wyższej szczebla.
16. Czy zachowała się jakaś dokumentacja - pamiętniki, fotografie, artykuły prasowe.

- ad. 1 dwa instruktorki
- ad. 2 nie ukonstytuowało (31.05.1939 skoniecznym pracy w Skarżysku)
- ad. 3 -
- ad. 4. Kłótnia uliczna na F.O.K.
- ad. 5. nie pamiętam warunk
- ad. 6 współpraca z Komendą Powiatową układała się dobrze
- ad. 7 - może powstała Rada Spółstwa po 31.05.1939
- ad. 8 Istniała współpraca Miasta lokalnego P.W.K z Rodziną
Włoską i Polskim Działem Krynem

- ad. 9
- ad. 10
- ad. 11
- ad. 12
- ad. 13
- ad. 14
- ad. 15
- ad. 16

 Nie pamiętam...
 punktów ad. 9 - do 16.
 jak przedstawiam wyżej z dnia 31.05.1939
 wyjeżdżającym ze Skarżyska do stali.

z pozdrowieniem.
 Maria P.
 może Papelbaum?

Gdynia 18.02.1984r.

Maria Pappelbaum

5/1/7

81-370 Gdynia

ma relację PWN -

napisał do niej z dopiskami E Z

Maria Pappelbaum z d. Nowak ur 1.02.1915 w Tomaszowie
Mazowieckim - córka Romana i Franciszki

Do gimnazjum uczęszczała w Łodzi - była członkiniem Stowarzyszenia
Przyp. Wojsk. Kobiect. Uczestniczyła w obrotach PWN.

W 1934r. po ukończeniu gimnazjum brata ukończyła w Obrocie Instytut
Koszykarski w Spale-Borku, gdzie ukończyła kurs instruktorski
Jako instruktorka pracowała w Łodzi i Skolimowie.

W sierpniu 1939r. wyszła za mąż za oficera Marynarki Wojennej
i na stałe zamieszkała w Pucku. Wybuch wojny został jej
w Pucku gdzie 1. września 1939r. wyjechała na półwysp Helski

W czasie działań wojennych prowadziła kantynę dla mary-
nary w Juracie i Jastarni. Po upadku Helu mąż został
wzięty do niewoli - żona wyjechała do rodziny do Łodzi.

Okupacja spędziła w Wielkuni pracując w biurze meldun-
kowskim. Ta praca dała jej możliwość dostarczenia najroz-
bieżniejszych kart meldunkowych i znaczków stemplowych

z narazieniem na aresztowanie i więzienie. Mając znajomości
w aptece dostarczała lekarstwa i materiały szpitalne
do Czeszochowy skąd były przekazywane członkom P.W.

Po zakończeniu działań wróciła na Wybrzeże, najpierw do
Młeki, a od 1963r. mieszka w Gdyni

El. Jurek

H. Eriberta Szucha
Gdynia

IV. Korespondencja
- list z 1998r.

L. dk. 1030/WSK/98

„Memoriał Gen. Marii Wittek”

kopia

Pani Maria Pappelbaum
81-370 Gdynia,

Szanowna Pani !

W marcu br. p. Janina Welentynowicz przysłała do naszego Archiwum relację o Pani losach wojennych. W naszych zbiorach mamy też wypełniony przez Panią kwestionariusz w sprawie służby w PWK. Obie te relacje są jednak zbyt zdawkowe. Czy mogłaby Pani napisać dla nas relację z Pani służby (według załączonego schematu). Prosimy też, o ile to jest możliwe, o przysłanie do naszego Archiwum Pani zdjęcia (najlepiej z lat 40-tych) oraz dokumentów poświadczających Pani służbę.

proszę przesłać przez sp. (mar) relację do SZ.

Z wyrazami szacunku
K. Minczykowska
Katarzyna Minczykowska
Dokumentalistka Działu WSK

zał.:

- 1/ Schemat relacji WSK
- 2/ Informacja wydawnicza

T. 262/wsk

PLSK

AK

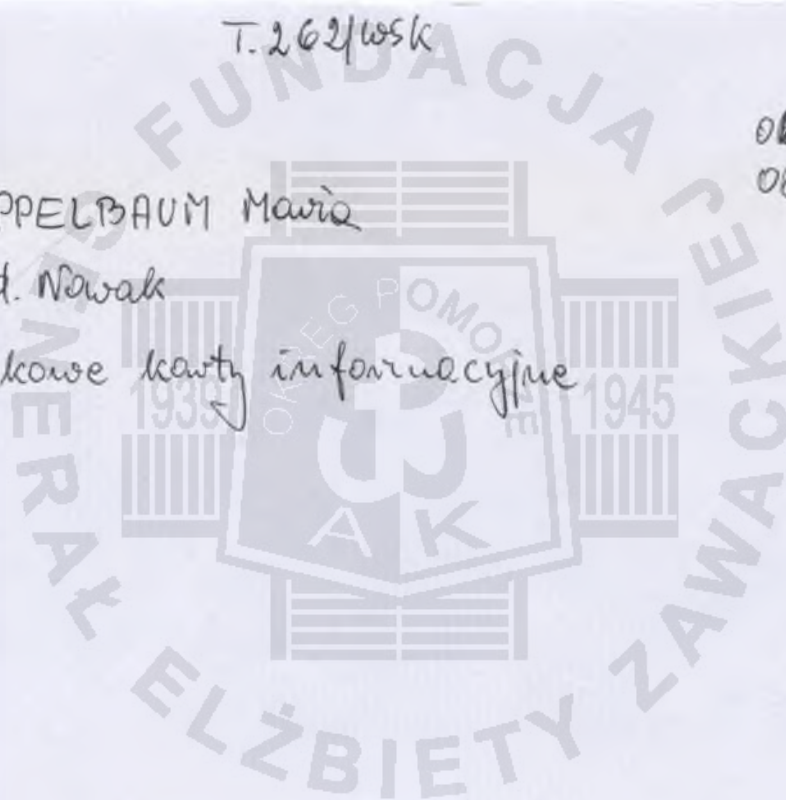
Obw. Łódź

Obw. Wieluń

PAPPELBAUM Maria

2 d. Nawak

✓ Nazwiskowe karty informacyjne

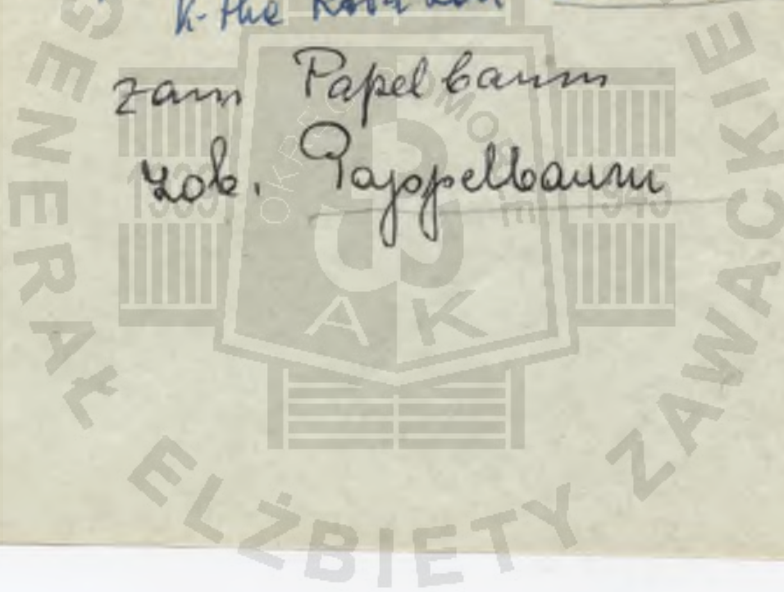

T. 262 JWSK

OW Koda

asp. Mowakówna Maria
k. the Koda det. Skiermiewice

zam. Papelbaum
sob. Pappebaum

ai

AK
Czyszczenia
Wielun
okw. 6002

Pappelbaum Maria
z d. Nowak nr. 1.02.19/5v
czł. PWN w Łodzi -
instruktorka w Skiermicach
Okupacja w Wielun
AK - Czyszczenia

Adres: 81-370 Sadyba
Skwer Hożewskiego 17/33

zł

72/PLK

Wwa Omg

~~P~~PELBAUM MARIA

V. Nazwiskowe

Karty informacyjne

PAPPELBAUM

PAPPELBAUM

PAPPELBAUM MARIA

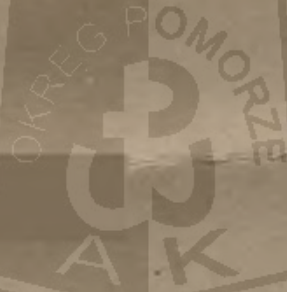
262

z.d. NOWAK

ARCHIWUM
Elżbiety Zawackiej
poz. 42/PWK - 4-4a
data wpływu _____

adres: Gdynia

1939

1945

4-4a

FUNDACJA
GEN. RAJ
ELŻBIETY ZAWACKIEJ
OKREG POMORZE
1939 1945

Pappelbaum

4-4a

Pappelbaum Maria

PAPPELBAUM MARIA

